

1. VALMISTELE HYVIN.

2. JAA HANKINTA OSIN.

3. KÄY VUOROPUHELUA.

Markkinoiden koko potentiaali käyttöön

Rovaniemi 7.11.2018

Hankinta-asiantuntija Jorma Saariketo

Ostolaskudatan julkaisutilanne

8.10.2018

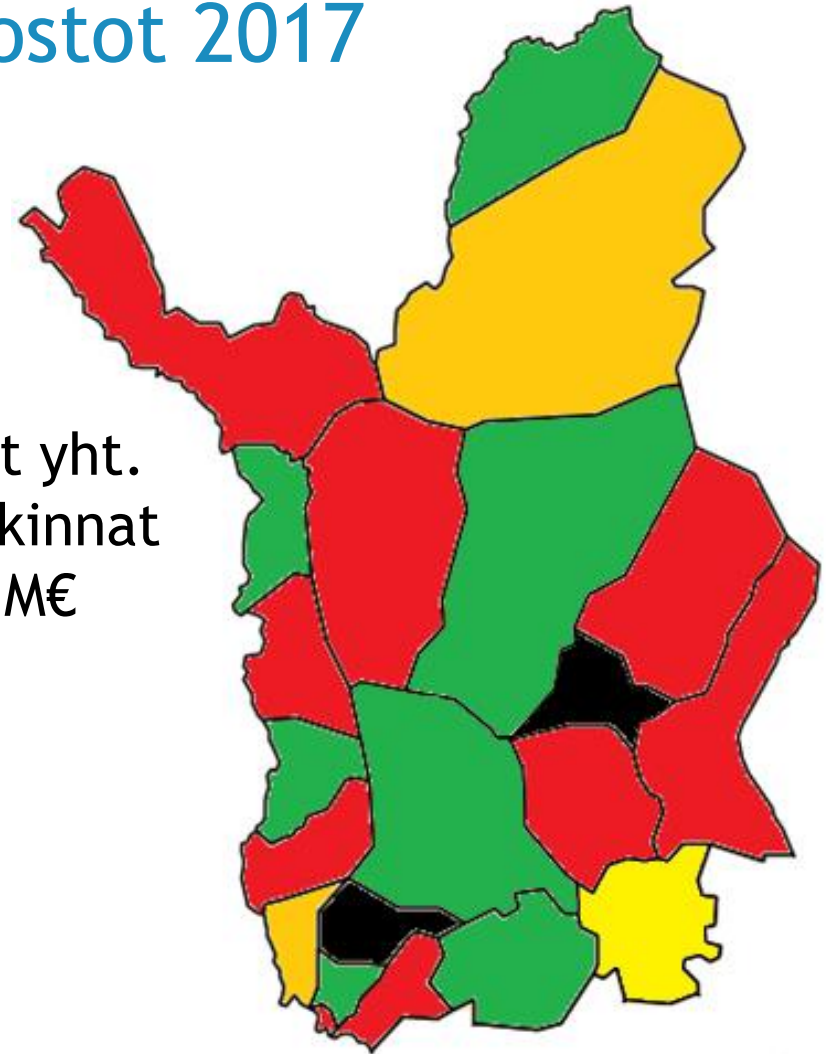
Frequency	Percentage
Often	91 %
Not often	9 %

2

Kunnan nimi	Kilpa %	Ostot/as	Hanki/as
Ranua	70,1	3 897	2 730
Keminmaa	48,3	3 511	1 696
Utsjoki	43,6	4 484	1 957
Pello	40,8	4 668	1 903
Muonio	37,4	4 929	1 845
Rovaniemi	32,6	4 048	1 321
Sodankylä	29,7	4 053	1 202
Inari	20,2	4 486	904
Tornio	16,8	3 458	582
Posio	16,2	6 778	1 096
Simo	9,8	4 959	485
Salla	9,1	5 096	464
Kemijärvi	7,3	4 357	319
Enontekiö	7,3	5 408	395
Kittilä	6,5	4 159	269
Ylitornio	4,8	4 880	235
Savukoski	1,5	5 215	77
Kolari	1,2	3 958	47
Kemi	1,2	3 958	47
Pelkosenniemi	0,0	6 593	0
Tervola	0,0	4 211	0
Yht/ k-arvo	22,8	4 141	944
Koko maa	30,6	4 070	1 245

Lapin kuntien hankinnat /ostot 2017

Lapin kunnat yht.
Ostot Hankinnat
741 M€ 164 M€

Taulukko: Kilpailutukset suhteessa kokonaisostoihin prosentteina, kunnan ostot ja kilpailutusten arvo € / asukas vuonna 2017. Ei sisällä investointeja ellei sisällytetty ostoihin.

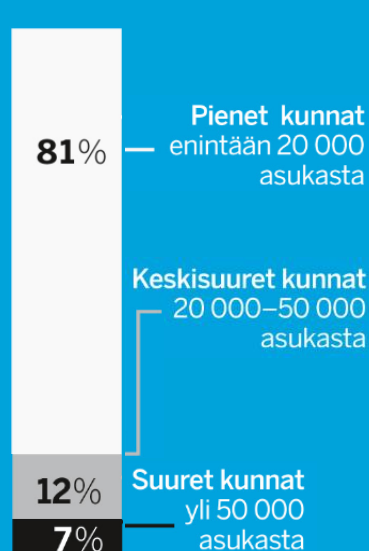
Lähteet: Tilastokeskus, HILMA-palvelu ja HANDATA - projekti.

**Tarjouskilpailun lähtökohdat,
miten hyödynnetään
markkinoita?**

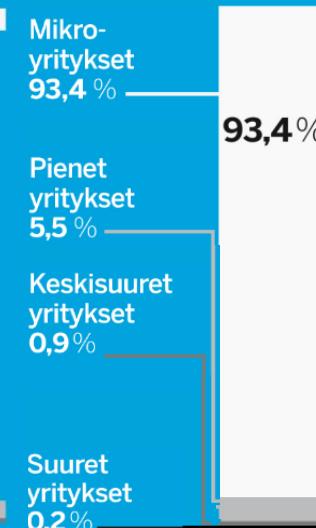
Hankintojen toimijat

Kunnat ja yritykset ovat pieniä

Kunnat

Yritykset

HANKINTA-NEUVONTA

www.yrittajat.fi/hankintaneuvonta

Hankinta-asiamies • fi

YHDISTÄÄ YRITYKSIÄ JA HANKINTAYKSIKÖITÄ

www.hankinta-asiamies.fi

HILMA

Julkiset hankinnat

www.hankintailmoitukset.fi

Onnistuneen hankinnan resepti

TUNNISTA TARVE

**SELVITÄ, KETKÄ
VOISIVAT RATKAISTA**

**PALVELUSETELI
VAI HANKINTA?**

Julkinen hankinta

ESTEET

Hankinta on liian suuri.

Vaatimukset ovat kohtuuttomat.

Laatua vaaditaan mutta ei seurata.

RATKAISUT

Jaa hankinta osiin.

Älä vaadi ylimääräistä – saat useita tarjouksia.

Muista sopimusehtojen seuranta.

EU-HANKINTA

yli 221 000 €

- ➔ kilpailutetaan EU-laajuisesti
- ➔ jakelu Hilmasta
- ➔ jaettava pienempiin osiin
- ➔ menettelyt laissa

KANSALLINEN HANKINTA

yli 60 000 €

- ➔ kilpailutetaan Suomessa
- ➔ ilmoitus Hilmaan
- ➔ menettelyt vapaat

PIENHANKINTA

alle 60 000 €

- ➔ hankintalaki määrää vain periaatteet

**Kilpailuta fiksusti,
anna pk-yrityksille
mahdollisuus tarjota.**

avoimuus

tasapuolisuus

syrjimättömyys

suhteellisuus

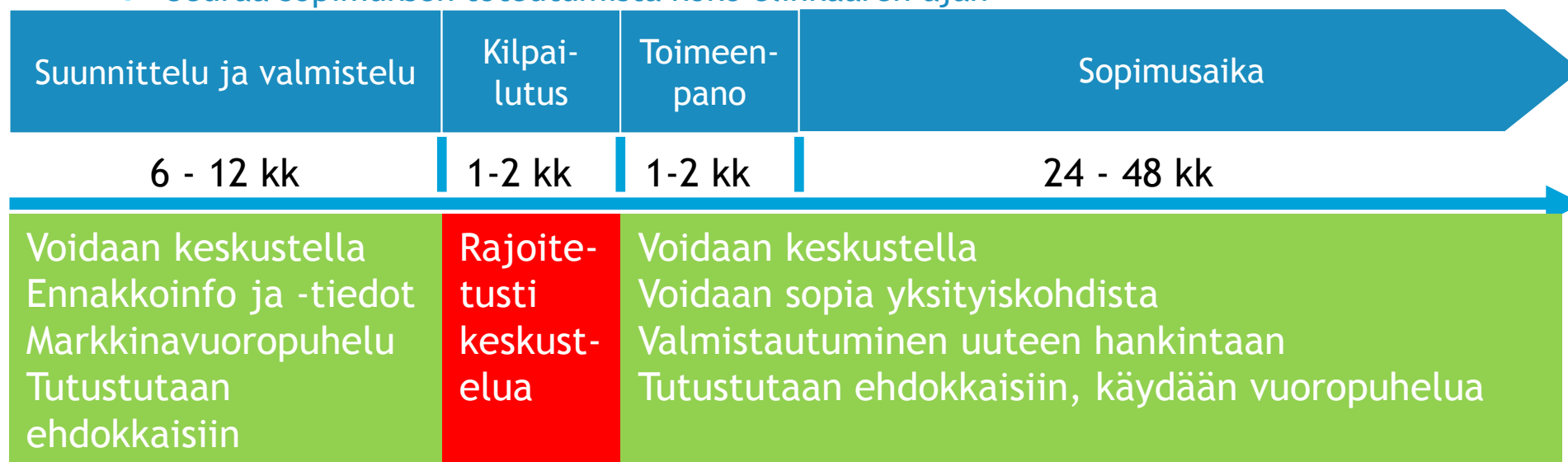
Onnistuminen perustuu
hyvään valmisteluun,
suunnitteluun ja hyviin
hankintakäytäntöihin

Helpoin tapa
saada uusia
yrityksiä on luoda
kysyntää ja
huomioida oman
alueen pk-
yritykset

Hankinnan elinkaari

- Huolellinen valmistelu ja suunnittelu
 - Huomioi kaikki olemassa olevat kilpailutusolosuhteet
 - Huomioi eri kokoiset ehdokkaat / tarjoajat
- Hyvien käytäntöjen mukainen kilpailutus
 - Toteuta hankinta taloudellisesti, suunnitelmallisesti, avoimesti, syrjimättömästi ja oikeasuhteisin vaatimuksin
- Hankintapäätös kilpailutuksen ehtojen mukaan
 - Kohtelee osallistujia tasapuolisesti ja syrjimättä
- Sopimuksen teko ja valvonta
 - Varmista kilpailutuksen vaatimusten täyttyminen
 - Seuraa sopimuksen toteutumista koko elinkaaren ajan

Huolellisesti valmisteltu ja suunniteltu hankinta on jo puoliksi tehty. Valmistelu on hankinnan tärkein vaihe.

Markkinakartoitus

- Markkinakartoitus käytännössä

- Tutustu markkinoihin
- Selvitä tarjonta ja tarjoajat
- Käytä asiantuntija-apua
- Huomioi paikalliset toimijat
- Hyödynnä saamasi tiedot valmistelussa

- Toteuttaminen

- Tietopyynnön julkaiseminen ja vuoropuheluun kutsuminen tai muulla tavoin

- Toimijat

- Hankintayksikön edustaja ja muut (viranomaiset)
- Riippumattomat asiantuntijat, konsultit
- Toimittajaehdokkaat

Tutustu markkinoihin

Selvitä tarjonta

Käytä asiantuntijoita

Hyödynnä tieto

Vuoropuhelu

- Valmistele huolellisesti
 - Varaa riittävästi aikaa vuoropuheluun
 - Kutsu ehdokkaat, hankinta- ja substanssiosaajat sekä mahdolliset ulkopuoliset asiantuntijat
 - Kerro mitä hankit ja millä ehdoin
 - Esittele toimintaympäristö ja/tai jaa suunnitelmat tai piirustukset
 - Perehdy ehdokkaiden osaamiseen ja eri vaihtoehtoihin
 - Esitä ja vastaa kysymyksiin
- Hyödynnä tulokset
 - Jaa hankinta osiin jos toivotaan
 - Tuoteryhmittäin tai alueellisesti
 - Huomioi yritysten mahdollisuudet
 - Hankinnan jakaminen aina sallittua
 - Hyväksy ryhmittymät / alihankkijat
 - Muista osiin jaetun hankinnan yhteisarvo
 - Harkitse puitejärjestelyä
 - Hyväksy useita toimittajia jos tarpeen
 - Hyödynnä minikilpailutusta
 - Käytä monituottajamallia
 - Salli osatarjoukset ja alihankkijoiden käyttäminen
 - Mitä pienempinä osina - sitä lähempää löytyvät tarjoajat

Salli yhteistarjoukset

- Jos hankintaa ei jaeta osiin
 - Salli ryhmittymät ja niiden yhteistarjoukset
 - Mahdollistaa lähiseudun pk-yritysten mukaantulon
 - Kaksi toimintatapaa volyymi tai asiantuntemus
- Ryhmittymän edut
 - Oman kunnan pk-yritykset mukaan hankintoihin
 - Kaikkien osallisten osaaminen voidaan huomioida
 - Ryhmittymän jäsenten liikevaihto ja muut resurssit voidaan laskea yhteen
 - Jos yksi täyttää muodollisuudet ja pätevyyden - kaikki saavat hyödykseen
 - Pk-yritykset voivat käyttää yhteisiä voimavaroja ja toistensa osaamista - uuden lain myötä myös ulkopuolisten
 - Ei alihankintaa vaan kaikki tasavertaisia - hankintayksikkö vahvoilla kun jokainen jäsen vastaa koko hankinnasta
- Vaatimukset ryhmittymälle
 - Voidaan vaatia osapuolten välinen sopimus
 - Ryhmittymä toimii ulospäin kuin yksi toimija - vain yhdet yhteystiedot
 - Jokainen jäsen vastaa koko sopimuksesta

Miksi valmistelu avainasemassa?

- Kunnan päätöksillä on merkittäviä yritysvaikutuksia
 - Kunnat käyttävät vuosittain kymmeniä miljardeja palvelu- ja tavarahankintoihin ja investointeihin (2016 noin 27,4 mrd €*)
- Yritysvaikutusten arviointi
 - Tärkeä osa jokaisen merkittävän hankkeen ja / tai hankinnan valmistelussa
 - Lähtökohtana kunnan tarve tuottaa palveluita, hankkia tavaroita tai toteuttaa investointeja
 - Huomioidaan ensisijaisesti kunnan oman elinkeinoelämän tarpeet
- Toimijat
 - Hankkeiden valmistelijat ja virkamiehet kunnan toimielimissä, liikelaitoksissa tai konserniyhtiöissä
 - Konsultit, kilpailuttajat tms. (ulkopuolinen asiantuntija-apu)
 - Päättäjät (valtuusto, hallitus, lauta- ja johtokunnat)
 - Asiantuntijat, yhteistyökumppanit

Neuvontapalvelut, hankintojen valvonta ja muutoksenhakukeinot

Hankinnat ovat
monesti niin
monimutkaisia,
että niiden ehtojen
tulkinnasta syntyy
oikeuskäsittelyyn
johtavia
erimielisyyksiä

Hankintojen neuvontapalvelut

- Hankinta-asiamiespalvelu ja yhteistyökumppanit
 - Etelä-Savo , Helsinki, Kanta-Häme, Kainuu, Keski-Suomi, Kymenlaakso, Lappi, Pirkanmaa, Pohjois-Pohjanmaa, Pääkaupunkiseutu, Uusimaa, Varsinais-Suomi, Maataloustuottajat MTK (koko maa)
 - Pohjois-Karjala ja Pohjois-Savo (kumppanit)
 - Työ- ja elinkeinoministeriö (TEM-hankintaneuvonta)
- Hankintaneuvonta
 - Etelä-Karjala, Etelä-Pohjanmaa, Keski-Pohjanmaa, Päijät-Häme, Rannikko-Pohjanmaa ja Satakunta
- Kuntaliiton hankinnat.fi palvelu
 - Palvelee kuntia ja muita hankintayksiköitä
 - Ei palvele yrityksiä tai tarjoavaa osapuolta
 - Yksi palvelupiste kuntaliiton tiloissa Helsingissä
 - Laajaa julkaisutoimintaa

Hankinta-asiamies ja hankintaneuvontaverkostot edistävät myös hankintayksikköjen tarpeita julkisissa hankinnoissa, luomalla toimintamallit ja välineet, joiden avulla ne saavat laadukkaita ja kilpailukykyisiä tarjouksia laajalta yritysjoukolta.

Hankintaneuvonnan tarkoitus ja sisältö

- **Hankintaneuvonnan tarkoitus**
 - Kehittää tarjoajien ja hankintayksiköiden välistä vuoropuhelua
 - Aktivoida hankintayksiköt hyödyntämään markkinatietoa
 - Opastaa tarjoajat vaatimaan vuoropuhelua hankintaa valmisteltaessa
 - Aktivoida tarjoajat osallistumaan hankintoihin
- **Neuvonnan sisältö ja kohteet**
 - Yleisluontoinen neuvonta ja ohjaus
 - Ei kaupallisen neuvonnan kanssa kilpailevaa yksityiskohtaista konsultointia tai toimeksiantojen hoitamista
 - Neuvonta on maksutonta kaikille tarjoajille ja hankintayksiköille
 - Kohteina kaikki julkisiin hankintoihin osallistuvat tahot

Hankintojen valvonta ja muutoksenhaku

- Kilpailu- ja kuluttajavirasto (KKV)
 - KKV valvoo hankintalain noudattamista ja keskittyy valvonnassa erityisesti laittomiin suoramankintoihin ja karkeasti virheellisiin tai syrjiviin hankintoihin.
 - Hankintayksikköjen valvonnassa kolme erilaista pääpiirrettä
 - Kantelumenettely - hallinnollinen ohjaus hankintayksikölle
 - Laittoman suoramankinnan kieltäminen ja esityksen tekeminen markkinaoikeudelle
 - Raportointi lainvastaisista tai haitallisista menettelyistä tai järjestelmän ongelmista.
- Hankintaoikaisu ja itseoikaisu (kaikki hankinnat)
 - Perusteena virhe hankintalain soveltamisessa
 - Hankintayksikkö voi ottaa hankintaoikaisun käsiteltäväksi omasta aloitteesta (90 päivää)
 - Asianosaisen vaatimuksesta (14 päivää)
 - Hankintaoikaisun seuraukset
 - Ei muutosta alkuperäiseen päätökseen tai uusi päätös ja virheen oikaisu tai uusi päätös hankinnan keskeyttämisestä
 - Valitus markkinaoikeuteen (kansalliset ja EU-hankinnat)
 - Valitus voidaan jättää asianomaisen toimesta kansallisissa ja EU-hankinnoissa
 - Osittain luvanvarainen, puitejärjestelyt ja dynaamiset hankintamenettelyt
 - Valitusaika 14 päivää hankintapäätöksen tiedoksisaannista
 - Hidas, kallis ja juristin vaativa menettely, käsittelyaika 6 -12 kk, kustannukset tuhansia €

KIITOS

Jorma Saariketo

jorma.saariketo@yrittajat.fi

+358 44 556 7638
